

Avdelningen för information och säkerhet, enheten för konsumenttjänster

Bedömningspromemoria om ordnande av stationsförvaltares lagstadgade uppgifter

1. Bakgrund

Stationsförvaltare är en term som används i vissa EU-rättsakter. Termen avser en aktör som är verksam på järnvägsstationer och som i egenskap av en av järnvägstrafikens aktörer har ålagts skyldigheter i lagstiftning som gäller järnvägstrafikens förvaltning och tillgänglighet. I EU-förordningarna om järnvägstrafik definieras stationsförvaltare som en organisatorisk enhet i en medlemsstat som har givits ansvaret för förvaltningen av en eller flera järnvägsstationer. Infrastrukturförvaltaren kan vara stationsförvaltare. Med station avses i dessa EU-förordningar alla punkter för uppehåll för persontrafik, också sådana där det inte finns en stationsbyggnad.

Den i EU-förordningar definierade stationsförvaltaren har inte preciserats i nationell lagstiftning och stationsförvaltarens uppgifter har inte heller på annat sätt angetts i lagstiftningen. Oklarheterna i anslutning till stationsförvaltarens uppgifter har under de senaste åren särskilt lyfts fram då EU-förordningar har förnyats samtidigt som det under årens lopp har skett förändringar i stationernas ägandeförhållanden och funktioner.

2. Stationsförvaltarens uppgifter

Till stationsförvaltarens uppgifter hör att trygga möjligheterna för resenärer med funktionsnedsättning och rörelsehinder att resa i järnvägstrafiken genom att skapa eller avtala om olika praktiska arrangemang och handlingssätt som anges i EU-förordningen. Stationsförvaltaren kan också ha en roll i genomförandet av assistansservice på järnvägsstationer och tåg.

Stationsförvaltaren ansvarar också för att informera och tillhandahålla information på stationerna. Stationsförvaltaren ansvarar till exempel för att informera om tidtabellen i realtid på stationen. Stationsförvaltaren ska också erbjuda information om de närmaste stationerna som tillhandahåller assistansservice. Dessutom ska den informera om resenärernas rättigheter på stationen och tillhandahålla information riktad till resenärerna om stationens och den omkringliggande infrastrukturens tillgänglighet.

Stationsförvaltaren ska fastställa normerna för tjänstekvalitet och på basis av dem övervaka tjänsternas kvalitet. Den ska också ansvara för möjliga skadeprocesser på stationen som hänför sig till rörlighetshjälpmedel, andra hjälpmedel och assistanshundar samt upprätta ett förfarande för hantering av klagomål på de livligaste stationerna. Stationsförvaltaren ansvarar också för resenärernas personliga säkerhet på stationerna.

På EU-nivå pågår lagstiftningsprojekt där det föreslås att stationsförvaltarens uppgifter ska utökas till multimodala resor som kombinerar olika transportsätt och till multimodala passagerarterminaler. Dessutom kan skyldigheter relaterade till stationernas information om bytestider i framtiden ankomma på stationsförvaltaren.

3. Sammanfattning och slutsatser

Termen stationsförvaltare används särskilt i sådana EU-förordningar om järnvägstrafik som i regel inte förutsätter särskilda genomförandeåtgärder. Förordningen kan dock kompletteras i den nationella lagstiftningen om det är nödvändigt för en effektiv tillämpning av förordningen.

Förordningarnas ordalydelse erbjuder möjligheten att fördela stationsförvaltarens skyldigheter på flera aktörer i medlemsstaten, om ansvaret för förvaltningen av järnvägsstationerna i medlemsstaten har anförtrotts flera aktörer. I ingressen till EU-förordningen om järnvägars ansvar fastställs även att medlemsstaterna ska kunna utse det organ som ansvarar för de ansvarsområden som avses i denna förordning om flera stationsförvaltare ansvarar för en station.

I bakgrunden till definitionen av stationsförvaltare i förordningarna och de uppgifter som stationsförvaltaren tilldelas kan man dock urskilja antagandet att ägandet och/eller förvaltningen av stationerna är tämligen koncentrerad, och att den aktör som ansvarar för förvaltningen av stationen är klart identifierbar.

Finlands järnvägsstationer har som resultat av en lång utveckling blivit verksamhetsmiljöer med många olika aktörer, där de i regel inte finns personal från järnvägsaktörerna. Ägandet och förvaltningen av järnvägstrafikens stationsområden har fördelats på flera olika aktörer.

Eftersom den i EU-förordningar avsedda rollen som stationsförvaltare inte entydigt har anförtrotts ansvaret, sköts stationsförvaltarens uppgifter för närvarande inte till alla delar i enlighet med EU-förordningen och även övervakningen har varit begränsad. Ansvaret för de centrala uppgifter som i EU-förordningar tilldelas stationsförvaltare är dock i många fall ett delat ansvar med järnvägsföretagen eller så hör en motsvarande uppgift med stöd av lagstiftningen till exempel till Trafikledsverket och en del av de av stationsförvaltarens uppgifter som är synliga för resenärer fullgörs delvis på detta sätt.

Det skulle vara bra om ansvaret mellan olika aktörer är tydligt, särskilt om de aktörer som erbjuder persontrafik i framtiden är fler än en. Klarhet i ansvaren och ändamålsenlig tillsyn stöder uppnåendet av de mål i EU-förordningarna som hänför sig till resenärers rättigheter och förberedelse inför en verksamhetsmiljö med många olika aktörer. Att överlåta stationsförvaltarens uppgifter till järnvägsföretagen är inte nödvändigtvis längre en fungerande lösning, utan för förvaltningen av stationerna behöver man eventuellt strukturer som stöder ett transparent och mer vittgående samarbete.

Om man skulle fatta beslutet att komplettera den nationella lagstiftningen med bestämmelser om ytterligare ansvar för att fullgöra rollen som stationsförvaltare enligt EU-förordningarna, kommer detta sannolikt att innebära nya uppgifter för aktörerna och dessa uppgifter passar inte nödvändigtvis in i deras befintliga roller. Det finns sannolikt inte en lösning där ingen aktör skulle vara tvungen att utöka sitt uppgiftsfält, skapa nya processer eller precisera de befintliga anvisningarna. Det praktiska skötandet av stationsförvaltarens ansvar kunde sannolikt delvis

förverkligas genom avtalsarrangemang, men också detta medför kostnader. En tydligare fördelning av ansvaret stöder dock särskilt möjligheterna att resa för personer med funktionsnedsättning och personer med nedsatt rörlighet och kunde också minska aktörernas arbetsmängd i andra uppgifter.

I promemorian framställs följande grova lösningsalternativ som gäller möjlig precisering av stationsförvaltarens uppgifter i lagstiftning:

- 1) Stationsområdenas ägande eller stationernas avtalsbaserade förvaltning koncentreras och dessa aktörer fastställs i lagstiftning som stationsförvaltare i hela Finland eller på särskilda stationer.

Färre aktörer än för närvarande skulle bära förvaltningsansvaret för vissa stationer som antingen baserar sig på ägande av stationsfastigheten eller ett förvaltningsavtal. Stationsförvaltningen kunde då naturligt anvisas dem. Att stationsförvaltningen koncentreras förenklar ordnandet av uppgifterna. Dessutom skulle det finnas en tydlig aktör, som om man så önskar kunde ges en roll också i ordnandet av andra uppgifter än de lagstadgade på stationerna och som stöder tågresandet (till exempel upprätthållande av stationernas väntrum).

- 2) Stationsområdenas ägare fastställs som stationsförvaltare i lagstiftningen.

Stationsförvaltningen binds till ägandet av en fastighet eller byggnad på stationsområdet. Stationsområdet kan ha en eller flera ägare. Om det finns flera ägare på stationsområdet kunde man på nationell nivå fastställa endast ett organ som ansvarar för stationsförvaltarens uppgifter på stationen. I praktiken skulle fördelningen av ansvaret och uppgifterna dessutom sannolikt kräva avtalsarrangemang.

- 3) Stationsförvaltare definieras inte i lagstiftningen, men stationsförvaltarens lagstadgade uppgifter anvisas vid behov uppgiftsbaserat särskilda aktörer i lagstiftningen

Stationsförvaltare fastställs inte i lagstiftningen, utan dess lagstadgade uppgifter anvisas olika aktörer i lagstiftningen. Den mest naturliga ansvariga instansen för varje uppgift skulle vara en aktör vars nuvarande grundläggande uppgifter på något sätt är kopplade till den nya uppgiften.

- 4) Stationsförvaltare definieras inte i nationell lag och stationsförvaltarens uppgifter anvisas inte någon aktör, utan man ingriper vid behov och från fall till fall i samband med tillsynen i de uppgifter stationsförvaltaren har enligt EU-förordningen.

Man reagerar på eventuella brister i förverkligandet av resenärernas rättigheter genom att vid tillsynen bedöma de ansvariga aktörerna från fall till fall. Genomförbarheten för detta alternativa tillvägagångssätt påverkas särskilt om stationsförvaltning eller särskilda uppgifter som anvisats

stationsförvaltare betraktas som sådana offentliga förvaltningsuppgifter som avses i 124 § i grundlagen.